

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De epicheia. Quæstio. 120.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

ca. 1. non
mul post
prin. 10 5

mul multa peccata. Vnde & tales prodigi sunt peiores, vt dicitur in * 4. Ethic. Quodd autem illiberalis, siue avarus abstineat ab accipiendis alienis, etsi in se laudabile videatur; tamen ex causa propter quam facit, vituperabile est: dum ideò non vult ab alijs accipere, ne cogatur alijs dare.

Ad tertium dicendum, quod omnia vitia prudentiz opponuntur, sicut & omnes virtutes à prudentia diriguntur. Et ideò vitium ex hoc ipso quod opponitur soli prudentiæ, leuius reputatur.

QVÆST. CXX.

De epijkia, seu aequitate, in duos articulos diuisa.

D Einde considerandum est de epijkia.

¶ Circa quam quærentur duo.

¶ Primo, vtum epijkia sit virtus?

¶ Secundo, vtum sit pars iustitiæ?

ARTIC. I.

Vtrum epijkia sit virtus?

607
instr. qu.
128. a. 1.
ad 6. et 3
d. 17. a. 4
cor. fin. et
5. Eth. le.
29.
* c. 31. nò
remoti, à
fin. 10. 1.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod epijkia non sit virtus. Nulla enim virtus aufert aliam virtutem. Sed epijkia aufert aliam virtutem: quia & tollit id quod iustum est secundum legem, & opponi videtur seueritati. Ergo epijkia non est virtus.

¶ 2 Præterea, Augustinus dicit * in libro de vera religione, In istis temporalibus legibus, quamquam de his homines iudicent, cum eas instituunt; tamen cum fuerint institutæ, & firmatæ, non licebit iudici de ipsis iudicare, sed secundum ipsas. Sed epijkia videtur iudicare de lege, quando eam æstimat non esse seruandam in aliquo casu. Ergo epijkia magis est vitium, quàm virtus.

¶ 3 Præterea, Ad epijkiam videtur pertinere, vt attendat ad intentionem legislatoris, vt Philosophus dicit in 5. * Ethic. Sed interpretari intentionem legislatoris, ad solum principem pertinet. Vnde Imperator dicit † in Codice de Legibus, & constitutionibus princip. Inter æquitatem, iusque, interpositam inter-

c. 10. 10. 5
† li. 1. 1. tit.
17. c. 7. in
ter æqui-
tatem.

interpretationem nobis solis, & oportet, & licet inspicere. Ergo actus epijkie non est licitus. Ergo epijkia non est virtus.

SED contra est, quod Philosophus in 5. † Ethic. ponit eam virtutem.

† cap. 10.
10. 5.

1. 2. 9. 25.
ar. 6.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum est, cū de legibus ageretur: quia humani actus de quibus leges dantur, in singularibus contingentibus consistunt, quæ infinitis modis variari possunt, non fuit possibile aliquam regulam legis institui, quæ in nullo casu deficeret. Sed legislatores attendunt ad id quod in pluribus accidit, secundum hoc legem ferentes: quam tamen in aliquibus casibus servare est contra æqualitatem iustitiæ, & contra commune bonum, quod lex intendit. Sicut lex instituit, quod deposita reddantur: quia hoc, ut in pluribus, iustum est. Continuit tamen aliquando esse nocivum: puta, si furiosus deposuit gladium, & eum reposcat, dum est in furia. Vel si aliquis reposcat depositum ad patriæ impugnationem. In his ergo & similibus casibus, malum est sequi legem positam: bonum autem est prætermittis verbis legis, sequi id quod poscit iustitiæ ratio, & communis utilitas. Et ad hoc ordinatur epijkia, quæ apud nos dicitur equitas. Unde patet quod epijkia est virtus.

Ad primum ergo dicendum, quod epijkia non deserit iustum simpliciter, sed iustum, quod est lege determinatum. Nec etiam opponitur severitati, quæ sequitur veritatem * legis, in quibus oportet. Sequi autem verba legis, in quibus non oportet, vitiosum est. Unde dicitur * in codice de legibus, & constit. Princ. Non dubium est in legem committere eum qui verbis legis amplexus, contra legislatoris nititur voluntatem.

* Alias, verba.
* lib. 9. tit. cit. in arg. 6. No dubium est.

Ad secundum dicendum, quod ille de lege iudicat, qui dicit eam non esse bene positam. Qui verò dicit verba legis non esse in hoc casu servanda, non iudicat de lege, sed de aliquo particulari negotio quod occurrit.

Sec. Sec. Vol. ij.

Y u Ad

Ad tertium dicendum, quod interpretatio locum habet in dubijs, in quibus non licet absque determinatione principis à verbis legis recedere. Sed in manifestis non est opus interpretatione, sed executione.

ARTIC. II.

Vtrum epikia sit pars iustitia?

608
Sup. 4. 80
ar. unico
ad 5. et 3
dis. 33. 9.
3 ar. 49.
5. con. 6
ad 5. 6
5. Ethic.
le. 16.
* 4. 58. a.
5. 6. 7.

Ad secundum sic proceditur. Videtur, quod epikia non sit pars iustitiæ. Ut enim ex supra dictis patet*, duplex est iustitia: una particularis, alia legalis. Sed epikia non est pars iustitiæ particularis: quia se extendit ad omnes virtutes, sicut & iustitia legalis. Similiter etiam non est pars iustitiæ legalis: quia operatur præter id quod lege positum est. Ergo videtur, quod epikia non sit pars iustitiæ.

¶ 2 Præterea, Virtus principalior non assignatur virtuti minus principali ut pars. Cardinalibus enim virtutibus quasi principalibus, assignantur secundariæ virtutes ut partes. Sed epikia videtur esse principalior virtus quam iustitia, ut ipsum nomen sonat: dicitur enim ab epi, quod est supra, & dikaiion quod est iustum. Ergo epikia non est pars iustitiæ.

¶ 3 Præterea, videtur quod epikia sit idem quod modestia. Nam ubi Apostolus ad Philip. 4. dicit, Modestia vestra nota sit omnibus hominibus: in Græco habetur, epikia. Sed secundum Tullium*, modestia est pars temperantiæ. Ergo epikia non est pars iustitiæ.

* lib. 2. de
Inuent. 7
sol. 4. an-
so p. lib.
7. c. 10. 2
ma. 10. 5.
* quas. 48

SE D contra est, quod Philosoph.† dicit in 5. Ethic. quod epikia est quoddam iustum.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra dictum est*, virtus aliqua triplicem habet partem, scilicet partem subiectivam, partem integram, & partem potentialem. Pars autem subiectiva est, de qua essentialiter prædicatur totum, & est minus. Quod quidem contingit dupliciter. Quandoque enim aliquid prædicatur de pluribus secundum unam rationem: sicut animal de equo & boue. Quandoque autem prædicatur secundum prius, & posterius: sicut

ens prædicatur de substantia, & accidente. Epijkia ergo est pars iustitiæ communiter dictæ, tamquam iustitia quædam existens, vt Philoso. dicit in * 5. Eth. * c. 10. l. 5. Vnde patet, quod epijkia est pars subiectiua iustitiæ. Et de ea iustitia dicitur per prius quam de legali. Nam legalis iustitia dirigitur secundum epijkiam. Vnde epijkia est quasi superior regula humanorum actuum.

Ad primum ergo dicendum, quod epijkia correspondet propriè iustitiæ legali, & quodammodo continetur sub ea, & quodammodo excedit eam. Si enim iustitia legalis dicatur, quæ obtemperat legi, siue quantum ad verba legis, siue quantum ad intentionem legislatoris, quæ potior est: sic epijkia est pars potior legalis iustitiæ. Si verò iustitia legalis dicatur solum, quæ obtemperat legi secundum verba legis, sic epijkia non est pars legalis iustitiæ: sed est pars iustitiæ communiter dictæ, diuisa contra iustitiam legalem, sicut excedens ipsam.

Ad secundum dicendum, quod sicut Philosophus dicit in 5. * Ethic. epijkia est melior quadam iustitia, scilicet legali, quæ obseruat verba legis. Quia tamen & ipsa est iustitia quædam, non est melior omni iustitia. *Ibid.*

Ad tertium dicendum, quod ad epijkiam pertinet aliquid moderari, scilicet obseruantiam verborum legis. Sed modestia quæ ponitur pars temperantiæ, moderatur exteriorem hominis vitam: puta, in incessu vel habitu, vel alijs huiusmodi. Potest tamen esse, quod nomen epijkie apud Græcos per quamdam similitudinem transferatur ad omnes moderationes.

QVÆST. CXXI.

De Pietate, in duos articulos diuisa.

Deinde considerandum est de dono correspondente iustitiæ, scilicet de pietate.

¶ Et circa hoc queruntur duo.

¶ Primo, vtum sit donum Spiritus sancti?

V u 2 ¶ Se-